

จุดสาร

"เฉพาะกรณี"

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

โดย

ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ตั้งพิมพ์รัฐบาล

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ปีที่พิมพ์ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๑

จำนวนหน้า ๕๗ หน้า

จำนวนพิมพ์ ๘๐๐ เล่ม

จัดทำโดย ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขที่ ๔ ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๒๔๔๑๕๗๕

พิมพ์ที่ กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขที่ ๔ ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๒๔๔๑๗๔๑

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบ ที่มา กรอบโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของวุฒิสภาไปจากเดิม ซึ่งกำหนดให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง

ในโอกาสที่จะมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นครั้งแรกตามผลบังคับใช้ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมายได้เรียบเรียงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยจัดพิมพ์เป็น **จุลสาร "เฉพาะกรณี"** เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อประโยชน์แก่ผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้องในวงงานรัฐสภาตามสมควร

ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ตุลาคม ๒๕๕๑

สารบัญ

บทที่ ๑	อารัมภบท	๑
บทที่ ๒	จำนวนและการคำนวณเกณฑ์จำนวนสมาชิกวุฒิสภา	๓
	จำนวนสมาชิกวุฒิสภา	๓
	การคำนวณเกณฑ์จำนวนสมาชิกวุฒิสภา	๓
บทที่ ๓	หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา	๗
	ผู้สมัครและการสมัครรับเลือกตั้ง	๗
	เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง	๑๑
	เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	๑๕
	ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	๑๙
	ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง และวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง	๒๖
	การลงคะแนนเลือกตั้ง	๒๙
	การลงคะแนนเลือกตั้งสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่นอก เขตเลือกตั้ง	๓๗
	การนับคะแนนและการประกาศผลการเลือกตั้ง	๔๑
บทที่ ๔	การคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา	๔๗
บทที่ ๕	สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา	๔๙
	การเริ่มต้นสมาชิกภาพ	๔๙
	อายุของวุฒิสภา	๔๙
	การสิ้นสุดสมาชิกภาพ	๔๙
บทที่ ๖	การเลือกตั้งซ่อมสมาชิกวุฒิสภา	๕๕
บทส่งท้าย	สมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันกับการเลือกตั้งครั้งแรกตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๕๕

บทที่ ๑

อารัมภบท

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยการเลือกตั้งทั่วไปเมื่ออายุของสมาชิกวุฒิสภาชุดที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนนั้นสิ้นสุดลง โดยพระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาภายในสามสิบวันนับจากวันที่สมาชิกวุฒิสภาชุดที่ดำรงตำแหน่งอยู่ได้สิ้นสุดลง ทั้งนี้วันเลือกตั้งที่กำหนดนั้นต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องกำหนดให้มีการเริ่มรับสมัครไม่เกินห้าวันนับจากวันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใช้บังคับและต้องกำหนดวันรับสมัครไม่น้อยกว่าห้าวัน

ทั้งนี้การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จะมีขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ได้กำหนดให้ดำเนินการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันก่อนวันครบวาระของวุฒิสภาชุดปัจจุบัน คือ ก่อนวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๓ ซึ่งวุฒิสภาชุดปัจจุบันที่ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๙

ในการนี้บทเฉพาะกาลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้ดำเนินการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันก่อนวันครบสี่ปี กล่าวคือ ก่อนวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๓ ในกรณีเช่นนี้ให้อายุของวุฒิสภาและสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการเลือกตั้งเริ่มนับตั้งแต่วันที่สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงเมื่อครบสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง

บทที่ ๒

จำนวนและการคำนวณเกณฑ์จำนวนสมาชิกวุฒิสภา

จำนวนสมาชิกวุฒิสภา

วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งจำนวนสองร้อยคน ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ และยังมีได้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่

การคำนวณเกณฑ์จำนวนสมาชิกวุฒิสภา

เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีแต่ละจังหวัดในราชกิจจานุเบกษา โดยใช้เกณฑ์การคำนวณตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. การคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้คำนวณจากจำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง เฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาสองร้อยคน

ตัวอย่าง สมมติมีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๑ จำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งที่ใช้ในการคำนวณ คือ หลักฐานการทะเบียนราษฎร ตามประกาศสำนัก

ทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักรแยก
รายจังหวัด ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๐
มีจำนวน ๖๐,๘๑๖,๒๒๗ คน นำมาเฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาสอง
ร้อยคนจะได้จำนวนราษฎรโดยเฉลี่ย $\frac{๖๐,๘๑๖,๒๒๗}{๒๐๐} = ๓๐๔,๐๘๑.๑๓$
 $= ๓๐๔,๐๘๑$ คนต่อสมาชิกวุฒิสภาหนึ่งคน

๒. จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่แต่ละจังหวัดจะพึงมี ให้นำจำนวน
ราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนที่คำนวณได้ตามข้อ ๑ มาเฉลี่ยจำนวนราษฎร
ในจังหวัดนั้น

ตัวอย่าง จังหวัดมุกดาหาร มีจำนวนราษฎร ๓๒๖,๑๘๘ คน จะมี
จำนวนสมาชิกวุฒิสภา $\frac{๓๒๖,๑๘๘}{๓๐๔,๐๘๑} = ๑.๐๗$ = ๑ คน

จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน
ตามที่คำนวณได้ตามข้อ ๑ ให้มีสมาชิกวุฒิสภาในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน

ตัวอย่าง จังหวัดระนอง มีจำนวนราษฎร ๑๕๑,๘๖๘ คน ซึ่งมี
ราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎร ๓๐๔,๐๘๑ คนต่อสมาชิกหนึ่งคน
ดังนั้นจังหวัดระนองจะมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาได้หนึ่งคน

จังหวัดใดมีราษฎรเกินเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนให้มี
สมาชิกวุฒิสภาในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุกจำนวนราษฎรที่ถึง
เกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

ตัวอย่าง กรุงเทพมหานคร มีจำนวนราษฎร ๕,๖๐๔,๗๗๒ คน
ซึ่งมีราษฎรเกินเกณฑ์จำนวนราษฎร ๓๐๔,๐๘๑ คนต่อสมาชิกหนึ่งคน
จึงให้มีสมาชิกวุฒิสภาในกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุกจำนวน
ราษฎรที่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎร ๓๐๔,๐๘๑ คนต่อสมาชิกหนึ่งคน ดัง
นั้นกรุงเทพมหานครจะมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภา $\frac{๕,๖๐๔,๗๗๒}{๓๐๔,๐๘๑} = ๑๘.๕๓$
 $= ๑๘$ คน

๓. เมื่อได้จำนวนสมาชิกวุฒิสภาของแต่ละจังหวัดตามข้อ ๒ แล้ว ถ้าจำนวนสมาชิกวุฒิสภายังไม่ครบสองร้อยคน จังหวัดใดมีเศษที่เหลือจากการคำนวณตามข้อ ๒ มากที่สุด ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และให้เพิ่มสมาชิกวุฒิสภาตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณตามข้อ ๒ ในลำดับรองลงมาตามลำดับจนครบจำนวนสองร้อยคน

ตัวอย่าง สมมติว่า จำนวนสมาชิกวุฒิสภาของแต่ละจังหวัดทั้ง ๗๕ จังหวัดและกรุงเทพมหานครตามข้อ ๒ มีจำนวน ๑๙๖ คน ซึ่งยังไม่ครบสองร้อยคน ในกรณีนี้ให้นำจังหวัดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณเรียงตามลำดับ

เช่น จังหวัดสุพรรณบุรี มีจำนวนราษฎร ๘๕๓,๓๑๓ คน มีสมาชิกวุฒิสภา ๒ คน มีเศษที่เหลือจากการคำนวณ ๒๔๕,๑๕๑ คน

จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนราษฎร ๑,๗๒๖,๕๙๔ คน มีสมาชิกวุฒิสภา ๕ คน มีเศษที่เหลือจากการคำนวณ ๒๐๖,๑๘๙ คน

กรุงเทพมหานคร มีจำนวนราษฎร ๕,๖๐๔,๗๗๒ คน มีสมาชิกวุฒิสภา ๑๘ คน มีเศษที่เหลือจากการคำนวณ ๑๓๑,๓๑๔ คน

จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนราษฎร ๒,๕๑๐,๘๓๙ คน มีสมาชิกวุฒิสภา ๘ คน มีเศษที่เหลือจากการคำนวณ ๗๘,๑๙๗ คน

จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนราษฎร ๑,๕๗๓,๗๕๗ คน มีสมาชิกวุฒิสภา ๕ คน มีเศษที่เหลือจากการคำนวณ ๕๓,๓๕๒ คน

ฯลฯ

ดังนั้นจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดขอนแก่น กรุงเทพมหานคร และจังหวัดนครราชสีมาจึงมีสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มขึ้นได้อีกจังหวัดละ ๑ คน รวม

๔ คน เนื่องจากจังหวัดดังกล่าวมีเศษที่เหลือจากการคำนวณมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับจนครบจำนวนสองร้อยคนเมื่อรวมกับจำนวนสมาชิกวุฒิสภา ๑๙๖ คน ของทั้ง ๗๕ จังหวัด และกรุงเทพมหานครที่ได้จากการคำนวณตามข้อ ๒

บทที่ ๓

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ผู้สมัครและการสมัครรับเลือกตั้ง

บุคคลซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มีรายละเอียด ดังนี้

ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

๑. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

๒. มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

๓. สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

๔. มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย

๔.๑ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

๔.๒ เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งหรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดนั้น

๔.๓ เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

๔.๔ เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

๔.๕ เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้บุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

๑. เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง

๒. เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วยังไม่เกินหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

๓. เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ในอายุของวุฒิสภาคราวก่อนการสมัครรับเลือกตั้ง

๔. บุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

๔.๑ ติดยาเสพติดให้โทษ

๔.๒ เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี

๔.๓ วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

๔.๔ เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

๔.๕ อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

๔.๖ ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังโดยหมายของศาล

๔.๗ เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดย

ประมาท

๔.๘ เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

๔.๙ เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

๔.๑๐ เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง

๔.๑๑ เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๔.๑๒ เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

๔.๑๓ เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

๔.๑๔ อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วยเหตุจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๔.๑๕ เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งและยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันเลือกตั้ง

กรณีที่ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก

วุฒิสภา ได้สมัครรับเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

การสมัครรับเลือกตั้ง

บุคคลซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา นอกจากต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแล้วนั้น จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของการสมัครรับเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

๑. การยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง

ในการสมัครรับเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ยื่นใบสมัครต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดภายในระยะเวลาการรับสมัคร ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาชำระเงินค่าธรรมเนียมการสมัครคนละหนึ่งหมื่นบาท เมื่อได้ออกใบรับแล้ว ห้ามมิให้ผู้สมัครถอนการสมัครรับเลือกตั้ง และให้ค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งตกเป็นของรัฐ

ในกรณีที่ผู้สมัครไม่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ต้องแสดงหลักฐานการสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าตามที่กฎหมายรับรองไว้ หรือตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรองว่าสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ในการนี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักฐานการ

สมัครและวิธีการสมัครรับเลือกตั้ง

๒. การตรวจสอบหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้ง

เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับใบสมัครแล้ว ให้ลงบันทึกการรับสมัครไว้เป็นหลักฐานและออกใบรับให้แก่ผู้สมัครในวันนั้น และให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัคร และสอบสวนว่าผู้สมัครมีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ให้เสร็จสิ้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันปิดการรับสมัคร ถ้าผู้สมัครมีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งได้ ก็ให้ประกาศการรับสมัครไว้โดยเปิดเผย ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ผู้นั้นสมัคร

ประกาศการรับสมัครให้มีชื่อผู้สมัคร รูปถ่ายผู้สมัคร และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่จะใช้ในการลงคะแนน ทั้งนี้ ตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๓. กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศ

ในกรณีที่ผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตามข้อ ๒ ผู้สมัครผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่เขตเลือกตั้งอยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดนั้น หรือต่อศาลแพ่งสำหรับเขตเลือกตั้งที่อยู่ในกรุงเทพมหานครได้ภายในเจ็ดวันนับจากวันที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา และให้ศาลวินิจฉัยว่าให้รับสมัครหรือไม่ โดยไม่ชักช้า คำสั่งของศาลนั้นให้เป็นที่สุดและให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ในการนี้ให้ผู้

อำนาจการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งปฏิบัติตามคำสั่งศาลโดยเร็ว ถ้าศาลมีคำสั่งให้รับสมัคร ให้ประกาศชื่อผู้นั้นไว้โดยเปิดเผย ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่เลือกตั้ง หรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ผู้นั้นสมัคร ซึ่งประกาศนั้นให้มีชื่อผู้สมัคร รูปถ่ายผู้สมัคร และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่จะใช้ในการลงคะแนน ทั้งนี้ตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติก่อนทราบคำสั่งศาล

เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง

เขตเลือกตั้ง

เขตเลือกตั้ง คือ ท้องที่ที่กำหนดเป็นเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ หรือเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแล้วแต่กรณี การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้งหากผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุรา ทุกชนิดในระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงสิ้นสุดวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หน่วยเลือกตั้ง

หน่วยเลือกตั้ง คือ ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง ซึ่งหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในแต่ละเขตเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการ

เลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งเป็นผู้กำหนด โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งของราษฎร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ใช้เขตหมู่บ้านหนึ่งเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง เว้นแต่ในเขตเทศบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร ในเขตสุขาภิบาล หรือในเขตชุมชนหนาแน่นอาจกำหนดให้ใช้แนวถนน ตรอก หรือซอย เป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้

๒. ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

ให้ดำเนินการประกาศหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสี่สิบวันก่อนวันเลือกตั้ง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร และให้จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตของหน่วยเลือกตั้งไว้ด้วย

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้งให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉินจะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบวันก็ได้ โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร และให้จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตของหน่วยเลือกตั้งไว้ด้วย

ที่เลือกตั้ง

ที่เลือกตั้ง คือ สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้งและให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่เลือกตั้ง ซึ่งในการกำหนดที่เลือกตั้งดังกล่าวข้างต้นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง กำหนดที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งไว้ด้วย

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งต้องดำเนินการประกาศที่เลือกตั้งไม่น้อยกว่าสี่สิบวันก่อนวันเลือกตั้งโดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร และให้จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตของที่เลือกตั้งไว้ด้วย

การเปลี่ยนแปลงเขตของที่เลือกตั้งให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉินจะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบวันก็ได้ โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านและเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร และให้จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตของที่เลือกตั้งไว้ด้วย

ที่เลือกตั้งต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนเลือกตั้ง และมีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่เลือกตั้งไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศในการลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอาจประกาศ

กำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของที่เลือกตั้งเดิมก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งเดิมนั้น

เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้กำหนดที่มา และอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ไว้ดังต่อไปนี้

๑. การแต่งตั้งและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งหน่วยเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแต่ละครั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

๑.๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกอบด้วย

๑.๑.๑ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหนึ่งคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการรับสมัครเลือกตั้ง และดำเนินกิจการที่จำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

๑.๑.๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเก้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การเพิ่มชื่อและการถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง รวมทั้งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง

การสรรหาและการแต่งตั้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้ง หรือมอบหมายให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งได้ตามสมควร

๑.๒ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหนึ่งคน และกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจำนวนหกคน

นอกจากนี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง

ในวันเลือกตั้งถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้งแล้วมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงเจ็ดคน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในขณะนั้นแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจนครบเจ็ดคน

๒. การแต่งตั้งและอำนาจหน้าที่ของกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งมีจำนวนตามที่เห็นสมควร โดยใช้วิธีสรรหาจากผู้มี

สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นกรรมการนับคะแนนโดยให้มีหน้าที่เกี่ยวกับการนับคะแนนในสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสำหรับเขตเลือกตั้งแต่ละแห่ง และให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการนับคะแนนเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๓. การกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง

๔. ข้อห้ามการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

ห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง จงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำการอื่นใดเพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวข้างต้นปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ประกาศระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งหรืออาญา

๕. สถานะของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งในการปฏิบัติหน้าที่

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งจนสิ้นสุดแห่งการงานในหน้าที่

๖. ค่าตอบแทนของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

ค่าตอบแทนของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ดังนี้

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

๑. มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

๒. มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง และ

๓. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาบัญญัติซึ่งได้กล่าวไว้ในเรื่องการลงคะแนนเลือกตั้งสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่นอกเขตเลือกตั้ง

ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้

ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ

๑. วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
๒. เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
๓. ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
๔. อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

กรณีบุคคลผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งใด ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ต้องแจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ เพราะรัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มิฉะนั้นจะเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ

วิธีการแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้ง มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ ดังนี้

๑. ในการเลือกตั้งครั้งใด ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งไว้ประจำแต่ละเขตเลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ในกรณีที่บุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งพิจารณาเห็นว่าเหตุที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งนั้นมิใช่เหตุอันสมควร ให้รีบแจ้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันเลือกตั้ง

ระเบียบการพิจารณาการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในการนี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดรายละเอียด

ละเอียดยของเหตุที่ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาของบุคคล ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งไว้ด้วย

ในการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะทำเป็นหนังสือชี้แจงเหตุดังกล่าวและมอบหมายให้บุคคลใดไปยื่นต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งแทนหรือจัดส่งหนังสือชี้แจงเหตุนั้นทางไปรษณีย์ก็ได้

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งปิดประกาศรายชื่อบุคคลที่จะรับแจ้งเหตุ สถานที่ที่จะรับแจ้งเหตุและวิธีการแจ้งเหตุไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร

๒. เมื่อครบกำหนดสามสิบวันหลังจากวันเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมิได้แจ้งเหตุหรือแจ้งเหตุไว้แล้วแต่เหตุนั้นมีสาเหตุอันสมควร เพื่อให้ผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าว แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศ และให้บุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับจากวันสิ้นสุดของการแจ้งเหตุดังกล่าว แล้วแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้แจ้งเหตุทราบโดยเร็ว

๓. ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมิได้แจ้งเหตุการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือแจ้งเหตุแล้วแต่เหตุนั้นมีสาเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นบุคคลซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ ให้ผู้นั้นเสียสิทธิการได้รับการช่วย

เหลือจากรัฐตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งใดแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง และปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน เขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร และที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันเลือกตั้ง กับให้แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในทะเบียนบ้านไปยังเจ้าบ้านให้ทราบก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวันด้วย

การยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตนไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแห่งหน่วยเลือกตั้งที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น ให้มีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน

เมื่อได้รับคำร้องขอเพิ่มชื่อแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐาน และถ้าเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก็ให้สั่งเติมชื่อตามที่ยื่นคำร้องลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการ

เลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งก็ให้สั่งยกคำร้อง และแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้องโดยแสดงเหตุผลไว้ด้วย

เมื่อผู้ยื่นคำร้องได้รับแจ้งว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง จากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแล้ว ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่หรือต่อศาลแพ่งสำหรับผู้ที่มิมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าวัน โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินการสอบสวนพิจารณา เพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจะให้เต็มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามที่ยื่นคำร้องหรือไม่

เมื่อศาลได้รับคำร้อง ให้ศาลดำเนินการพิจารณาโดยเร็ว คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุดและให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งโดยเร็วที่สุด และในกรณีที่มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปก่อนได้รับคำสั่งศาล ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดำเนินการแก้ไขบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย

การใดที่ได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งเดิมของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อนได้รับคำสั่งศาลเป็นอย่างอื่นนั้น ให้เป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย

การยื่นคำร้องขอถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้ประกาศมีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้อง

ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรสั่งถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือสมควรยกคำร้อง ก็ให้มีคำสั่งถอนชื่อนั้น หรือยกคำร้อง แล้วแต่กรณี โดยให้แจ้งคำสั่งให้ผู้นั้นและเจ้าบ้านทราบ

เมื่อผู้ยื่นคำร้องได้รับแจ้งว่าบุคคลที่ถูกถอนชื่อเพราะเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งยกคำร้อง ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ หรือต่อศาลแพ่งสำหรับผู้ที่มิมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าวัน โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา เพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจะให้ถอนชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามที่ยื่นคำร้องหรือไม่

เมื่อศาลได้รับคำร้อง ให้ศาลดำเนินการพิจารณาโดยเร็ว คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด และให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งโดยเร็วที่สุด ในกรณีที่มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปก่อนได้รับคำสั่งศาลให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดำเนินการแก้ไขบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย

การใดที่ได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งเดิมของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อนได้รับคำสั่งศาลเป็นอย่างอื่นนั้น ให้เป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย

ถ้าเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งปรากฏชื่อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตนโดยที่บุคคลนั้นมิได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวจริง เมื่อเจ้าบ้านนำหลักฐานทะเบียนบ้านมาแสดงว่าไม่มีชื่อบุคคลนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี มีคำสั่งถอนชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ในกรณีที่มีการฟ้องคดีเพื่อขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลนั้นเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับแจ้งคำพิพากษาของศาลแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีบันทึกลงไว้ในทะเบียนที่จัดทำไว้ และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำพิพากษาของศาลปิดไว้ ณ สำนักงานเทศบาล หรือที่ว่าการอำเภอโดยเร็ว

ในกรณีที่ได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศถอนชื่อผู้ซึ่งถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย และการใดที่ได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งเดิมของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อนได้รับคำสั่งศาลเป็นอย่างอื่นนั้น ให้เป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย

กฎหมายได้กำหนดโทษกรณีเจ้าบ้านผู้ใดดำเนินการหรือยินยอมให้มีการดำเนินการแจ้งย้ายบุคคลใดเข้ามาในทะเบียนบ้านของตนโดย

บุคคลนั้นมิได้มาอยู่อาศัยจริง เพื่อเจตนาทุจริตในการเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำใช้ง่ายในการเลือกตั้ง และวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง

คำใช้ง่ายในการเลือกตั้ง

เนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภากฎหมายได้กำหนดห้ามผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคการเมือง ทำให้ขาดเงินอุดหนุนจากพรรคการเมืองในการหาเสียง ซึ่งกฎหมายก็กำหนดให้รัฐจัดให้มีการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง จัดหาสถานที่และจัดสรรเวลาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อแนะนำผู้สมัครรับเลือกตั้ง ดังนั้นจึงห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือบุคคลใดดำเนินการหาเสียงเลือกตั้ง เว้นแต่การแนะนำตัวผู้สมัครเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นโดยส่วนตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะไม่มีคำใช้ง่ายใด ๆ ภาาระดังกล่าวจึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

วิธีการหาเสียงเลือกตั้ง

ด้วยกฎหมายกำหนดห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือบุคคลใดดำเนินการหาเสียงเลือกตั้ง เว้นแต่เป็นการแนะนำตัวผู้สมัคร ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวกำหนดให้รัฐดำเนินการ เพื่อประโยชน์ในการแนะนำตัวผู้สมัครโดยเท่าเทียมกัน คณะกรรมการการเลือกตั้งประสาน

งานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑. จัดให้มีการปิดประกาศติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ทำการ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือในที่ชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร

๒. พิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือก ตั้งไปให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

๓. จัดหาสถานที่เพื่อแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง

๔. จัดสรรเวลาการออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง และวิทยุ โทรทัศน์เพื่อแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง

๕. กิจการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

การแนะนำตัวผู้สมัครให้กระทำได้เฉพาะการจัดพิมพ์เอกสารเพื่อ แนะนำตัวผู้สมัคร ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือก ตั้งกำหนด ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควรกำหนด จำนวนเงินค่าใช้จ่ายเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้สมัครทุกคนไว้ด้วยก็ได้

การแนะนำตัวผู้สมัคร หมายความว่า การแสดงข้อมูลส่วนตัว เกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา และประวัติการทำงาน หรือ ประสบการณ์การทำงาน

นอกจากนี้กฎหมายได้กำหนดข้อห้ามเพิ่มเติมเพื่อมิให้บุคคลตามที่ กฎหมายกำหนดกระทำการใด ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจะ จูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัคร อื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครอื่น ด้วยวิธีการดังนี้

๑.๑ จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะ

ให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

๑.๒ ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือ
 ประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด
 สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

๑.๓ ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพ หรือการ
 รื่นเริงต่าง ๆ

๑.๔ เลี้ยง หรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

๑.๕ หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใสร้ายด้วย
 ความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัคร

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี ปรับตั้งแต่
 สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมี
 กำหนดสิบปี

๒. ห้ามมิให้ผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้ง
 เพื่อการเลือกตั้ง หรือนำกลับไปจากที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือก
 ตั้งไปยังที่เลือกตั้ง หรือกลับจากที่เลือกตั้งโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยาน
 พาหนะหรือค่าจ้าง ซึ่งต้องเสียตามปกติ เพื่อจงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิ
 เลือกตั้งไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้ง
 แต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิก
 ถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

การห้ามมิให้ผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือก
 ตั้งดังกล่าว มิให้ใช้บังคับต่อหน่วยงานของรัฐที่จัดยานพาหนะเพื่อ
 อำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

๓. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายโดยกระทำการใด ๆ เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

การใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายมิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยมิได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัคร

ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าอาจเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัคร ในการนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะแจ้งผู้บังคับบัญชาสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ที่มีพฤติการณ์อันอาจเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัครนั้นพ้นจากหน้าที่เป็นการชั่วคราว หรือสั่งให้ประจำกระทรวง ทบวง กรม ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอในเขตเลือกตั้ง หรือนอกเขตเลือกตั้ง หรือห้ามเข้าเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่งได้

การลงคะแนนเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นได้หนึ่งคน ซึ่งการเลือกตั้งให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ ตามวิธีการขั้นตอนการลงคะแนน

เลือกตั้ง ดังนี้

๑. ลักษณะของหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้ง

หีบบัตรเลือกตั้งต้องมีลักษณะที่สามารถมองเห็นภายในได้ง่าย และมีวิธีการปิดผนึกเพื่อป้องกันการเปิดหีบบัตรโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือการนำบัตรใส่ในหีบบัตรหลังจากปิดการลงคะแนนแล้วได้ รวมทั้งต้องมีลักษณะพิเศษเพื่อป้องกันการเปลี่ยนหีบบัตรด้วย

บัตรเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจะต้องมีหมายเลขครบถ้วนตามจำนวนผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น และมีช่องทำเครื่องหมายว่าไม่ประสงค์จะลงคะแนนด้วย

หีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งให้เป็นไปตามลักษณะและขนาดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๒. ระยะเวลาการลงคะแนนเลือกตั้ง

ในวันเลือกตั้งให้เปิดการลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา

๓. การดำเนินการของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งก่อนเปิดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้ง

ก่อนเริ่มเปิดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมดของหน่วยเลือกตั้งนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมดในที่เลือกตั้งนั้นไว้ที่เปิดเผย เมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดหีบบัตรเลือกตั้งในที่เปิดเผยเพื่อแสดงให้เห็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งนั้น เห็นว่าหีบบัตรเลือกตั้งเป็นหีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แล้วให้ทำการบันทึก

การดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในขณะนั้น

๔. การดำเนินการลงคะแนนเลือกตั้ง

ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะลงคะแนนไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง พร้อมทั้งบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายแสดงตนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดไว้ในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตรวจสอบชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้วให้อ่านชื่อและที่อยู่ของผู้นั้นดัง ๆ ถ้าไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้สมัคร หรือผู้ใดทักท้วง ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยให้จดหมายเลขบัตรและสถานที่ออกบัตร และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นหลักฐานตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแล้วให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมอบบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้หนึ่งเพื่อไปลงคะแนน

ในกรณีที่มีผู้ทักท้วง หรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสงสัยว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมาแสดงตนนั้นไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีอำนาจสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยเป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ และในกรณีที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งวินิจฉัยว่าผู้ถูกทักท้วง หรือผู้ถูกสงสัยไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทำบันทึกคำวินิจฉัย

พร้อมกับลงลายมือชื่อไว้ด้วย

๕. วิธีการลงคะแนนเลือกตั้ง

การลงคะแนนเลือกตั้งให้ทำเครื่องหมายกากบาท [x] ลงในบัตรเลือกตั้ง และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการในการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับ การลงคะแนนเลือกตั้งของคนพิการไว้เป็นพิเศษเฉพาะ หรืออาจจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

๖. วิธีการไม่ประสงค์ลงคะแนนเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัคร ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาท [x] ในช่องไม่ลงคะแนนของบัตรเลือกตั้ง

๗. การนำบัตรเลือกตั้งใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้ง

การนำบัตรเลือกตั้งใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดไว้

๘. ข้อห้ามมิให้กระทำการใด ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อทำการหรือขัดขวางการลงคะแนนเลือกตั้ง

๘.๑ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น พยายามลง หรือลงคะแนนเลือกตั้งโดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่มีไว้สำหรับตน หรือที่ปลอมแปลงขึ้นต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เพื่อลงคะแนนเลือกตั้ง

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับ

ตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
มีกำหนดสิบปี

๘.๒ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรเลือกตั้ง
ตั้งตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้ลงคะแนนเลือกตั้ง

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่
สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมี
กำหนดสิบปี

๘.๓ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดนำบัตรเลือกตั้งออกไปจาก
ที่เลือกตั้ง

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่
สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอน
สิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

๘.๔ ห้ามมิให้ผู้ใดทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้
ที่บัตรเลือกตั้ง

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่
สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอน
สิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

๘.๕ ห้ามมิให้ผู้ใดนำบัตรเลือกตั้งใส่ในหีบบัตรเลือกตั้งโดยไม่
มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนเพื่อลงคะแนนโดยผิดไปจากความจริง
หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจากความจริง

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่
สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอน

สิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

๘.๖ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใดโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิได้ หรือขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไป ณ ที่เลือกตั้ง หรือเข้าไป ณ ที่ลงคะแนน หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าวภายในกำหนดเวลาที่จะลงคะแนนเลือกตั้งได้

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

๘.๗ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเรียกทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง หรือผู้อื่นเพื่อจะลงคะแนนเลือกตั้งหรืองดเว้นไม่ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัคร

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

๙. กรณีไม่สามารถลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งได้

ในกรณีที่การลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งแห่งใด ไม่สามารถกระทำได้นั้นเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย หรือเหตุสุดวิสัยอย่างอื่น ถ้าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดที่เลือกตั้งใหม่ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถไปลงคะแนนได้โดยสะดวก แต่ถ้าไม่อาจกำหนดที่เลือกตั้งใหม่ได้ให้ประกาศงดลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยด่วน

ในกรณีที่เหตุดังกล่าวเกิดขึ้นในวันเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการ

ประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งนั้น แล้ว
รายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยด่วน

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงคะแนนใหม่ในหน่วย
เลือกตั้งนั้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบสาเหตุที่ทำให้ไม่อาจ
ลงคะแนนได้นั้นสงบลงแล้ว และต้องประกาศก่อนวันลงคะแนนเป็นการ
ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

**๑๐. การดำเนินการของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งภายหลังปิด
การลงคะแนนเลือกตั้ง**

เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการ
ประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศปิดการลงคะแนนและงดจ่ายบัตรเลือกตั้ง
แล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรเลือกตั้งที่ใช้
ลงคะแนนไม่ได้ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด สำหรับ
ผู้แสดงตนและรับบัตรเลือกตั้งภายในกำหนดเวลาการลงคะแนนเลือกตั้ง
ที่เหลืออยู่ในที่เลือกตั้งได้ทำการลงคะแนนเลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะ
กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งของหีบบัตรเลือกตั้ง

จากนั้นให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจัดทำรายการเกี่ยวกับ
จำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรเลือกตั้ง
รวมทั้งจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือ แล้วให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้นทุกคนลงลายมือชื่อไว้ และประกาศให้ผู้มี
สิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่ในที่นั้นทราบ

ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้งจนถึงเวลาปิดการลง
คะแนนเลือกตั้ง ถ้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดเผยให้แก่ผู้ใด
ทราบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดมาลงคะแนน หรือยังไม่มาลงคะแนนเพื่อ

เป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัครคนใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๑. ขัดห้ามมิให้ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลง ทำให้ไร้ประโยชน์ หรือนำไปซึ่งหีบบัตรเลือกตั้ง หรือบัตรเลือกตั้ง

นับตั้งแต่เวลาที่ได้เปิดและปิดหีบบัตรเลือกตั้ง หรือภายหลังเวลาที่ได้ปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งของหีบบัตรเลือกตั้งแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลง หรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือนำไปซึ่งหีบบัตรเลือกตั้ง หรือบัตรเลือกตั้ง หรือเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจัดส่งไปยังสถานที่นับคะแนน

ผู้ใดฝ่าฝืนกระทำการดังกล่าวข้างต้น หรือจงใจขัดขวางมิให้มีการส่งหีบบัตรเลือกตั้ง หรือสิ่งที่ใช้แทนหีบบัตรเลือกตั้งไปยังสถานที่นับคะแนนหรือกระทำการเพื่อให้การส่งล่าช้า ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

นอกจากนี้ กรณีของบัตรเลือกตั้งถ้าผู้ใดจงใจกระทำด้วยประการใด ๆ ให้บัตรเลือกตั้งชำรุด หรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

๑๒. การจัดส่งหีบบัตรเลือกตั้ง

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าคนเป็นผู้นำหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปยังเขตเลือกตั้งนั้นโดยเร็ว ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งผู้ใดไม่อาจร่วมเดินทางมาได้ ให้จัดแจ้งเหตุผลไว้ในรายงานการนำส่งหีบบัตรเลือกตั้งของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนั้นด้วย

หีบบัตรเลือกตั้งที่จะจัดส่งจากหน่วยเลือกตั้งต้องมีการจัดทำเครื่องหมายเพื่อป้องกันการเปิดหีบบัตรหรือการเปลี่ยนหีบบัตร โดยมีการลงลายมือชื่อของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทุกคนกำกับไว้ในลักษณะที่สามารถเห็นได้ง่ายถ้ามีการเปลี่ยนแปลงหรือทำลาย ทั้งนี้ ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

การลงคะแนนเลือกตั้งสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้ง

การลงคะแนนเลือกตั้งสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งมีหลักเกณฑ์และขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

๑. การใช้สิทธิของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้ง

ผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ให้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการอำนวยความสะดวก เพื่อประกันการใช้

สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

๓. กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับคำสั่งจากทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่นอกเขตเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งหรือจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้งที่ตนต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ให้แจ้งความประสงค์การขอใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ตรวจสอบการมีสิทธิเลือกตั้งของผู้แจ้งความประสงค์แล้ว ถ้าเห็นว่าถูกต้อง ให้กำหนดที่เลือกตั้งกลางที่ผู้นั้นจะใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งแล้วแจ้งให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ผู้นั้นมีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบพร้อมทั้งระบุหมายเหตุสถานที่ที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งความประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง สถานที่และจำนวนที่เลือกตั้งกลาง รวมทั้งวันที่กำหนดให้มาใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดขึ้น

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลาง รวมทั้งกำหนดการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งของที่เลือกตั้งกลางและลักษณะที่เลือกตั้งกลาง ที่บัตรเลือกตั้งหรือสิ่ง

ที่ใช้แทนหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง วิธีการลงคะแนน การเก็บรักษา หีบบัตรเลือกตั้งและกิจการอื่นที่จำเป็นเพื่อใช้เฉพาะในการลงคะแนนเลือกตั้งได้ตามความเหมาะสม

หีบบัตรเลือกตั้งของที่เลือกตั้งกลางอาจกำหนดให้มีลักษณะที่แตกต่างจากหีบบัตรเลือกตั้งที่กำหนดโดยทั่วไป หรือใช้วิธีการอื่นแทนการใช้หีบบัตรเลือกตั้งเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการลงคะแนนได้

๓. กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับคำสั่งไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบหรือเกี่ยวกับความมั่นคงนอกเขตเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นทหารประจำการ ทหารกองประจำการ ตำรวจ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน หรือข้าราชการ ซึ่งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนอกที่ตั้งปกติที่ตนมีภูมิลำเนา ถ้าผู้บังคับบัญชาของบุคคลดังกล่าวตั้งแต่ชั้นผู้บังคับกองพันหรือเทียบเท่าขึ้นไปเห็นว่าบุคคลดังกล่าว ไม่อาจไปลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่บุคคลนั้นมีสิทธิได้ ให้แจ้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง และให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับคำสั่งจากทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่นอกเขตเลือกตั้งข้างต้น มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๔. การใช้สิทธิของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใดแต่ในวันเลือกตั้งผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร ให้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ณ ประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ในวันเลือกตั้ง หรือประเทศที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

การใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะต้องแจ้งความประสงค์การใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งต่อบุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง เพื่อรับบัตรประจำตัวผู้เลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งความประสงค์การใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๕. การใช้สิทธิเลือกตั้งทางไปรษณีย์

ในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่แจ้งความประสงค์การใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทางไปรษณีย์ก็ได้ การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทางไปรษณีย์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๖. การนับบัตรเลือกตั้ง

การออกเสียงลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจให้ดำเนินการล่วงหน้าและนับบัตรเลือกตั้งมาพร้อมในวันเลือกตั้งได้ เว้นแต่มีความจำเป็นเฉพาะท้องถิ่นซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดเป็นอย่างอื่นก็ได้

ในกรณีที่หีบบัตรเลือกตั้งหรือสิ่งที่ใช้แทนหีบบัตรเลือกตั้งจากนอกราชอาณาจักรส่งมาถึงสถานที่นับคะแนนของเขตเลือกตั้งใด หลังจากเริ่มนับคะแนนแล้ว ให้ถือว่าหีบบัตรเลือกตั้งหรือสิ่งที่ใช้แทนหีบบัตรเลือกตั้งนั้นส่งมาถึงเกินกำหนดเวลา และมีให้นับคะแนนบัตรเลือกตั้งจากหีบบัตรเลือกตั้งหรือสิ่งที่ใช้แทนหีบบัตรเลือกตั้งนั้น

การนับคะแนนและการประกาศผลการเลือกตั้ง

การนับคะแนนเลือกตั้ง

เมื่อสิ้นสุดกระบวนการลงคะแนนเลือกตั้งแล้วขั้นตอนต่อมาคือ การนับคะแนนเลือกตั้ง โดยกฎหมายได้กำหนดวิธีปฏิบัติในการนับคะแนนการเลือกตั้ง ดังนี้

๑. การนับคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง

การนับคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดให้กระทำ ณ ที่เลือกตั้งนั้น

๒. วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการนับคะแนน

เพื่อให้การนับคะแนนเป็นไปอย่างเปิดเผยและเที่ยงธรรมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการนับคะแนนเลือกตั้งอันประกอบด้วย :

๒.๑ วิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับหีบบัตรเลือกตั้ง การตรวจสอบหีบบัตรเลือกตั้ง การเปิดหีบบัตรเลือกตั้ง และการตรวจสอบเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องให้สามารถตรวจสอบความถูกต้องของจำนวนบัตรเลือกตั้งในขณะรับหีบบัตรเลือกตั้งให้ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ส่งให้แก่หน่วยเลือกตั้งก่อนการลงคะแนนเลือกตั้งได้ด้วย และหลักเกณฑ์การพิจารณาให้มีการนับคะแนนใหม่หรือการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้นจะกระทำได้ในกรณีที่จำนวนบัตรเลือกตั้งไม่ตรงกัน

๒.๒ วิธีการเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งหรือบัตรเลือกตั้งเพื่อรอการนับคะแนน

๒.๓ วิธีการปฏิบัติของคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งใน

การนำบัตรเลือกตั้งทั้งหมดมารวมกัน แล้วนับบัตรเลือกตั้งรวมกันในสถานที่นับคะแนน ซึ่งจะต้องกำหนดมาตรการที่จะทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าเป็นการนับบัตรเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใดในขณะนับคะแนน และการนับคะแนนจะต้องกระทำไปแล้วเสร็จในรวดเดียวโดยห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงการนับคะแนน

๒.๔ วิธีการจัดสถานที่ในการนับคะแนนและวิธีการอ่านการลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งซึ่งจะต้องกระทำโดยเปิดเผยเพื่อให้ผู้อยู่ในสถานที่นับคะแนนเห็นการนับคะแนนได้โดยสะดวก

๒.๕ วิธีการตรวจสอบเมื่อมีการคัดค้านว่าการลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งใดเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๒.๖ วิธีการนับคะแนนและการส่งผลคะแนน

๓. การนับคะแนนสำหรับบัตรเลือกตั้งที่ไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งและบัตรเสีย

ให้มีการนับคะแนนสำหรับบัตรเลือกตั้งที่ผู้เลือกตั้งทำเครื่องหมายว่าไม่ลงคะแนนเลือกตั้ง และให้ประกาศจำนวนผู้ไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งด้วย

ในการนับคะแนนหากปรากฏว่ามีบัตรเสีย ให้แยกบัตรเสียออกไว้ต่างหาก และห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนนไม่ว่ากรณีใด

บัตรเลือกตั้งดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย

๑. บัตรปลอม
๒. บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน
๓. บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้กับผู้สมัครใด
๔. บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศกำหนด

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งสลักหลังในบัตรว่า "เสีย" พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความข้อใดข้างต้น และลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสามคน

๔. การกระทำเกี่ยวกับการนับคะแนนที่เป็นความผิด

ห้ามมิให้กรรมการนับคะแนนเลือกตั้งผู้ใดจงใจนับบัตรเลือกตั้งหรือคะแนนในการเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใดโดยมิได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการเลือกตั้งไม่ตรงความเป็นจริง

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

การประกาศผลการเลือกตั้ง

๑. การรายงานผลการนับคะแนน

เมื่อการนับคะแนนเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนของเขตเลือกตั้งนั้น จำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนน และรีบทำรายงานผลการนับคะแนนส่งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว

การรายงานผลการนับคะแนน การบันทึกจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มา แสดงตนขอรับบัตรเลือกตั้งเพื่อการลงคะแนน จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้ลงคะแนน จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาใช้สิทธิแต่ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครคนใด จำนวนบัตรเสีย และจำนวนคะแนนที่ผู้สมัครแต่ละคนได้รับให้เขียนเป็นตัวเลขและมีตัวอักษรกำกับด้วย

การประกาศผลการนับคะแนน การรายงานผลของการนับคะแนน วิธีการเก็บบัตรเลือกตั้ง และการเก็บรักษาเอกสารหลักฐาน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๒. กรณีผลการนับคะแนนไม่ตรงกับรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผลการนับคะแนนไม่ตรงกับรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้งของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จัดให้มีการนับคะแนนใหม่ ถ้ายังไม่ตรงกันอีกให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ เว้นแต่คะแนนที่ไม่ตรงกับรายงานนั้นจะไม่ทำให้ผลการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเปลี่ยนแปลงไปมิให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่

๓. กรณีที่เขตเลือกตั้งมีผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียว

ในเขตเลือกตั้งใด ถ้าในวันเลือกตั้งมีผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียว และปรากฏว่า

๓.๑ ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียวนั้นได้คะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง

๓.๒ ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียวนั้น ได้คะแนนเสียงน้อยกว่า

ร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น

๔. เกณฑ์ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้หนึ่งคน ให้ผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนเลือกตั้งมากที่สุดในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง ในกรณีที่จังหวัดใดมีสมาชิกวุฒิสภาได้มากกว่าหนึ่งคนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับจนครบจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีได้ในจังหวัดนั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้สมัครมีคะแนนเท่ากันอันเป็นเหตุให้มีสมาชิกวุฒิสภาเกินจำนวนที่จังหวัดนั้นจะพึงมี ให้ผู้สมัครที่มีคะแนนเท่ากันจับสลากเพื่อให้ได้ผู้สมัครตามจำนวนที่จะพึงมีในจังหวัดนั้น การจับสลากให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่จังหวัดใดมีผู้สมัครเท่ากับหรือน้อยกว่าจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่พึงมีในจังหวัดนั้น ผู้สมัครที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง และในกรณีเช่นนี้ถ้าไม่มีผู้ใดได้รับเลือกตั้ง หรือมีผู้ได้รับเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีในจังหวัดนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในจังหวัดนั้น เพื่อให้ได้สมาชิกวุฒิสภาตามจำนวนที่จะพึงมี

๕. การประกาศผลการเลือกตั้ง

เมื่อได้ผลการนับคะแนนของการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศว่าผู้สมัครผู้ใดเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้วให้รีบดำเนินการแจ้งผลการเลือกตั้งไปยังรัฐสภาเพื่อทราบ และนำลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

หากพบว่าผู้ใดเล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันขั้นต่อไต่ ๆ เกี่ยวกับผลการเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

บทที่ ๔

การคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

เมื่อมีการนับคะแนนและประกาศผลการเลือกตั้งเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ปรากฏว่ามีผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัครในเขตเลือกตั้งใดเห็นว่าการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปได้โดยสุจริตและเที่ยงธรรมก็สามารถยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งนั้นภายในกำหนดระยะเวลาโดยปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

๑. การยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใดแล้วผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น เห็นว่าการเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใดในเขตเลือกตั้งนั้น หรือของเขตเลือกตั้งดังกล่าวมิได้เป็นไปได้โดยสุจริตและเที่ยงธรรมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้สมัครมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสามสิบวัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

๒. การดำเนินการพิจารณาคำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการพิจารณาโดยไม่ชักช้า วิธีการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

๒.๑ ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปได้โดยสุจริตและเที่ยงธรรม สมควรจะให้มีการนับคะแนนใหม่หรือเลือกตั้งใหม่ ให้มีคำสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่หรือเลือกตั้งใหม่ใน

หน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น หรือจะมีคำสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่หรือเลือกตั้งใหม่เฉพาะแต่สมาชิกวุฒิสภาคนใดที่ถูกคัดค้านในเขตเลือกตั้งตามคำร้องคัดค้านนั้นก็ได้อีก

๒.๒ ถ้าเห็นว่าการที่ผู้ใดได้รับการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือแม้มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมแต่ไม่มีเหตุอันสมควรจะให้มีการนับคะแนนใหม่ หรือเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น หรือเฉพาะสมาชิกวุฒิสภาที่ถูกคัดค้านในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้นให้มีคำสั่งยกคำร้องคัดค้านเสีย

๓. ผลของการคัดค้านที่มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือนับคะแนนใหม่

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งถูกคัดค้านนั้นสิ้นสุดลงนับตั้งแต่วันที่ มีคำสั่ง แต่ทั้งนี้ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไป ในหน้าที่ก่อนที่ประธานวุฒิสภาได้รับแจ้งคำสั่ง

ในกรณีที่มีการนับคะแนนใหม่และเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งถูกคัดค้านต้องสิ้นสุดลง ให้มีผลตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนใหม่ แต่ทั้งนี้ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไป ในหน้าที่ก่อนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนใหม่นั้น

บทที่ ๕

สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา

การเริ่มต้นสมาชิกภาพ

สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง

อายุของวุฒิสภา

อายุของวุฒิสภามีกำหนดคราวละหกปีนับแต่วันเลือกตั้ง

การสิ้นสุดสมาชิกภาพ

สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อ

๑. ถึงคราวออกตามอายุของวุฒิสภา

๒. ตาย

๓. ลาออก

๔. ขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ดังต่อไปนี้

๔.๑ มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

๔.๒ มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

๔.๓ สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

๔.๔ มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

๔.๔.๑ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับ

เลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับ

เลือกตั้ง

๔.๔.๒ เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดนั้น

๔.๔.๓ เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

๔.๔.๔ เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

๔.๔.๕ เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

๕. มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ดังต่อไปนี้

๕.๑ เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง

๕.๒ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วยังไม่เกินหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

๕.๓ เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ในอายุของวุฒิสภาคราวก่อนการสมัครรับเลือกตั้ง

๕.๔ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งคือ

๕.๔.๑ ติดยาเสพติดให้โทษ

๕.๔.๒ เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจาก

คดี

๕.๔.๓ วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

๕.๔.๔ เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

๕.๔.๕ อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

๕.๔.๖ ต้องคำพิพากษาให้จำคุก และถูกคุมขังอยู่โดย

หมายของศาล

๕.๔.๗ เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

๕.๔.๘ เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

๕.๔.๙ เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

๕.๔.๑๐ เป็นข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง

๕.๔.๑๑ เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๕.๔.๑๒ เป็นพนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

๕.๔.๑๓ เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

๕.๔.๑๔ อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพราะจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๕.๔.๑๕ เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งและยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันเลือกตั้ง

๖. ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมืองอื่น

๗. กระทำการอันต้องห้าม คือ

๗.๑ ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ นอกจากข้าราชการการเมืองอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรี

๗.๒ รับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

๗.๓ รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติกับบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ

กรณีเหตุทั้ง ๓ ประการนี้มีให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภา รับ เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดใน ลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภา รับหรือดำรง ตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือ กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตามบทบัญญัติแห่ง กฎหมาย หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน ใน กรณีที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรี

๗.๔ ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกวุฒิสภาเข้าไป ก้าวก้าวหรือแทรกแซงการบรรจุ แต่งตั้ง ย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และ เลื่อนขึ้นเงินเดือนของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมี ใช้ข้าราชการการเมือง พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง

๘. วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง และยังไม่พ้น กำหนดห้าปีนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงรับเลือกตั้งหรือศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพ ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิก ภาพนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติหรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้วแต่กรณี

๙. ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัย ประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาต จากประธานวุฒิสภา

๑๐. ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความ ผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

บทที่ ๖

การเลือกตั้งซ่อมสมาชิกวุฒิสภา

เมื่อตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงเพราะเหตุอื่นใด นอกจากถึงคราวออกตามอายุของวุฒิสภา ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาขึ้นแทนภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง เว้นแต่อายุของวุฒิสภาจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

สมาชิกวุฒิสภาผู้เข้ามาแทนนั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของวุฒิสภาที่เหลืออยู่

บทส่งท้าย

สมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันกับการเลือกตั้งครั้งแรก

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๔๐

เป็นที่ทราบกันแล้วว่า "วุฒิสภา" ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ นั้น ได้เปลี่ยนแปลงไปจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นบทบาทและอำนาจหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งกำหนดไว้ว่าต้องมาจากการเลือกตั้งของราษฎร ผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยตรง และประการสำคัญต้องไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดของพรรคการเมือง ด้วยเจตนารมณ์ที่ต้องการให้วุฒิสภาเป็นสภาที่มีสมาชิกอันเป็นอิสระและเป็นกลางทางการเมืองนั่นเอง โดยจะเป็นองค์กรที่สำคัญอย่างยิ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อีกด้วย

ด้วยเหตุดังกล่าวมาแล้วจึงได้มีการกำหนดถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาให้สอดคล้องกันด้วย อาทิ ต้องมีคุณสมบัติ เช่น มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังกำหนดลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เช่น เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง และอีกประการหนึ่งที่สำคัญที่

กำหนดห้ามไว้ คือ ผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ในอายุของวุฒิสภาคราวก่อนการสมัครรับเลือกตั้งด้วยเหตุผลที่ว่าสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้วาระการดำรงตำแหน่งจะมีถึงคราวละหกปี เพื่อให้สอดคล้องต้องกันกับวาระการดำรงตำแหน่งที่ยาวขึ้นและอำนาจหน้าที่ที่มากขึ้น ดังนั้นเพื่อป้องกันมิให้สมาชิกวุฒิสภาที่จะมาจากการเลือกตั้งของราษฎรโดยตรงอยู่ในวาระนานเกินไปอันอาจจะไม่ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่ต้องการให้วุฒิสภามีความเป็นกลางทางการเมืองและเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติเป็นส่วนรวม จึงกำหนดห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภาติดต่อกันเกินกว่าหนึ่งวาระ แต่ก็ไม่ห้ามที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งได้อีกเมื่อพ้นหกปีนับแต่พ้นจากวาระคราวนั้น

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติตามมาตรา ๑๒๖ (๓) แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ที่ห้ามบุคคลผู้เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ในอายุของวุฒิสภาคราวก่อนการสมัครรับเลือกตั้งจะไม่กระทบถึงสิทธิของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันแต่ประการใด เนื่องจากมาตรา ๓๑๕ วรรคสี่ ของบทเฉพาะกาล ได้บัญญัติเป็นข้อยกเว้นโดยมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ (๓) มาใช้บังคับกับสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน

เพราะฉะนั้น ในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในคราวแรก ซึ่งจะต้องดำเนินการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันก่อนวันครบวาระสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน ซึ่งจะสิ้นสุดในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๓ หากสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันคนใดจะลงสมัครรับเลือกตั้ง เมื่อมีคุณสมบัติครบถ้วนและไม่

มีลักษณะต้องห้ามในข้ออื่น ตามรัฐธรรมนูญก็มีสิทธิที่จะลงสมัครรับ
เลือกตั้งได้

บทที่ ๑ อารัมภบท

บทที่ ๒ จำนวนและการคำนวณเกณฑ์จำนวนสมาชิกวุฒิสภา

บทที่ ๓ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

บทที่ ๔ การตัดด้านการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

บทที่ ๕ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา

บทที่ ๖ การเลือกตั้งซ่อมสมาชิกวุฒิสภา

บทส่งท้าย สมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันกับการเลือกตั้งครั้งแรก
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐